

خلاصه گزارش تفریح بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور

گزارش تفریح بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور به عنوان سی‌امین گزارش تفریح بودجه پس از پیروزی شکوهمند انقلاب اسلامی، مستند به اصل (۵۵) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و ماده (۲۱۹) آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی، علی‌رغم کاهش دوماهه فرصت زمانی دیوان محاسبات کشور با توجه به تمدید مهلت جذب اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و مالی سال ۱۳۹۷ کل کشور، در موعد مقرر قانونی تهیه و در جلسه علنی مورخ ۱۳۹۸/۱۰/۳۰ مجلس شورای اسلامی اعلام وصول شد. این گزارش در بستر سامانه نظارت الکترونیکی دیوان محاسبات کشور به صورت تمام الکترونیک تهیه شده است.

دیوان محاسبات کشور با ۷ حسابرسی بالغ بر ۳,۷۰۰ دستگاه اجرایی، بررسی و تلفیق حدود ۵,۸۰۰ گزارش حسابرسی تبصره‌های ماده واحده قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور، بررسی گزارش‌های تلفیقی تعداد ۲۱۱ تبصره، بند و جزء در کارگروه فنی — حقوقی، گزارش تفریح ماده واحده و تبصره‌های ذیل آن را در ۵۸۵ صفحه تهیه و در هیأت عمومی به تصویب رساند.

جهت استحضار نمایندگان محترم مجلس شورای اسلامی؛ تعدادی از مصوبات سری شورای هماهنگی اقتصادی سران سه قوه، در تهیه گزارش تفریح بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور تاثیرگذار بوده است. بدین سبب گزارش تفریح نفت و صندوق توسعه ملی به صورت سری تدوین و به ریاست محترم مجلس شورای اسلامی تقدیم شد.

اینک خلاصه گزارش تفریح بودجه کل کشور در قالب ۴ بخش، شامل: «منابع و مصارف»، «تبصره‌های ماده واحده»، «حسابرسی عملکرد» و «نظرات و پیشنهادها»، به شرح زیر تقدیم می‌شود:

بخش اول: منابع و مصارف

در این بخش میزان پیش‌بینی منابع و مصارف قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور و میزان

تحقق آن بر اساس گزارش تفریح ماده واحده قانون مذکور در قالب بندهای زیر ارائه می شود:

۱-۱) منابع

میزان پیش بینی و تحقق منابع بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور، در جدول شماره (۱) آمده است. بر اساس این جدول میزان پیش بینی منابع بودجه کل کشور پس از اعمال تغییرات، بالغ بر یک میلیون و سیصد و پنج هزار و یکصد و پنجاه و شش میلیارد (۱,۳۰۵,۱۵۶,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان بوده که حدوداً ۱۳۳/۳٪ آن محقق شده است.

جدول شماره ۱) پیش بینی و تحقق منابع بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور - مبالغ به میلیارد تومان			
درصد	تحقق یافته	پیش بینی پس از اعمال تغییرات	عنوان
۱۰۲	۳۹۴,۴۳۱	۳۸۶,۷۸۷	منابع عمومی دولت
۷۱	۴۰,۵۳۰	۵۷,۰۷۴	منابع اختصاصی
۱۴۷/۵	۱,۳۴۶,۷۰۶	* ۹۱۲,۸۸۸	منابع بودجه شرکت های دولتی، بانک ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت
-	۴۱,۵۵۲	۵۱,۵۹۳	کسر می شود: ارقام دوبار منظور شده
۱۳۳/۳	۱,۷۴۰,۱۱۶	۱,۳۰۵,۱۵۶	منابع بودجه کل کشور

* تغییرات قانونی منابع بودجه شرکت های دولتی، بانک ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت ناشی از اصلاح بودجه مصوب مجامع برخی از دستگاه های اجرایی مذکور با تایید سازمان برنامه و بودجه کشور، می باشد.

۱-۲) مصارف

میزان پیش بینی و تحقق مصارف بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور، در جدول شماره (۲) درج شده است. بر اساس این جدول میزان پیش بینی مصارف بودجه کل کشور پس از اعمال تغییرات، بالغ بر یک میلیون و سیصد و پنجاه و دو هزار و ششصد و بیست و شش میلیارد (۱,۳۵۲,۶۲۶,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان بوده و میزان تحقق آن حدوداً ۱۲۷/۷٪ مبلغ پیش بینی، است.

جدول شماره ۲) پیش بینی و تحقق مصارف بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور - مبالغ به میلیارد تومان			
درصد	تحقق یافته	پیش بینی پس از اعمال تغییرات	عنوان
۸۷/۵	۳۸۱,۴۲۵	* ۴۳۵,۸۸۳	مصارف عمومی دولت
۷۳	۴۰,۴۷۱	۵۵,۴۴۸	مصارف اختصاصی
۱۴۷/۵	۱,۳۴۶,۷۰۶	** ۹۱۲,۸۸۸	مصارف بودجه شرکت های دولتی، بانک ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت
-	۴۱,۵۵۲	۵۱,۵۹۳	کسر می شود: ارقام دوبار منظور شده
۱۲۷/۷	۱,۷۲۷,۰۵۰	۱,۳۵۲,۶۲۶	مصارف بودجه کل کشور

* تغییرات مصارف عمومی دولت به تفصیل در گزارش تفریح ماده واحده قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور درج شده است.

** تغییرات مصارف بودجه شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت ناشی از اصلاح بودجه مصوب مجامع برخی از دستگاه‌های اجرایی مذکور می‌باشد که به تأیید سازمان برنامه و بودجه کشور رسیده است.

از جمله دلایل فزونی منابع نسبت به مصارف، «شناسایی و اعمال معافیت حقوق گمرکی به مبلغ سه هزار و ششصد و هشتاد و نه میلیارد (۳,۶۸۹,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان بیش از اعتبار مصوب به صورت جمعی - خرجی»، «شناسایی و اعمال معافیت حقوق ورودی قانون مدیریت حمل و نقل و سوخت به مبلغ پانصد و چهل میلیارد (۵۴۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان بیش از اعتبار مصوب به صورت جمعی - خرجی»، «عدم ابلاغ اعتبار مربوط به اسناد تسویه خزانه نوع دوم به مبلغ هفت هزار و بیست و سه میلیارد (۷,۰۲۳,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان به صورت جمعی - خرجی» و «عدم واگذاری مبلغ یک‌هزار و یکصد و هشتاد و هشت میلیارد (۱,۱۸۸,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان از اوراق و اسناد خزانه اسلامی» می‌باشد.

۱-۳) تراز عملیاتی منابع و مصارف عمومی دولت

بر اساس قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور پس از اعمال تغییرات، کسری تراز عملیاتی، بالغ بر هشتاد و هشت هزار و هشتصد و سی و نه میلیارد (۸۸,۸۳۹,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان بوده که با توجه به میزان درآمدهای تحقق یافته و مصارف اعتبارات هزینه‌ای، در عمل مبلغ نود هزار و نهصد میلیارد (۹۰,۹۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان فزونی مصارف نسبت به منابع مذکور مشهود است. این مبلغ از محل واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای و مالی تأمین شده و عملاً باعث کاهش اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و مالی گردیده است.

تراز عملیاتی منابع و مصارف عمومی دولت به تفکیک بخش‌های مختلف، به شرح جدول

شماره (۳) می‌باشد:

جدول شماره ۳) تراز عملیاتی منابع و مصارف عمومی دولت - مبالغ به میلیارد تومان				
عنوان	پیش‌بینی طبق قانون بودجه	پیش‌بینی پس از اعمال تغییرات	تحقق یافته *	
			مبلغ	درصد
درآمدها	۲۱۶,۱۸۵	۲۱۶,۱۸۵	۱۸۸,۵۷۸	۸۷/۲
اعتبارات هزینه‌ای	۲۹۳,۹۹۵	۳۰۵,۰۲۴	۲۷۹,۴۷۸	۹۱/۶
تراز عملیاتی	(۷۷,۸۱۰)	(۸۸,۸۳۹)	(۹۰,۹۰۰)	-
واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای	۱۰۷,۵۶۱	۱۰۷,۵۶۱	۱۱۰,۸۰۱	۱۰۳
تملك دارایی‌های سرمایه‌ای	۶۲,۰۰۲	۷۴,۴۱۶	۴۹,۵۵۶	۶۶/۶
خالص دارایی‌های سرمایه‌ای	۴۵,۵۵۹	۳۳,۱۴۵	۶۱,۲۴۵	-
واگذاری دارایی‌های مالی	۶۳,۰۴۰	۶۳,۰۴۰	۹۵,۰۵۲	۱۵۰/۸
تملك دارایی‌های مالی	۳۰,۷۹۰	۵۶,۴۴۳	۵۲,۳۹۱	۹۲/۸
خالص دارایی‌های مالی	۳۲,۲۵۰	۶,۵۹۷	۴۲,۶۶۱	-

* دلایل فزونی خالص دارایی‌های سرمایه‌ای و مالی نسبت به تراز عملیاتی به مبلغ سیزده هزار و شش میلیارد (۱۳,۰۰۶,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان، به تفصیل در گزارش تفریغ ماده واحده درج شده است.

بخش دوم: تبصره‌های ماده واحده قانون بودجه

در این بخش وضعیت اجرای تبصره‌ها و عملکرد تعدادی از موضوعات مهم مندرج در احکام

تبصره‌ها ارائه می‌شود:

۲-۱) وضعیت اجرای تبصره‌ها

در محدوده رسیدگی‌ها و بر اساس جدول شماره (۴)، از مجموع ۲۱۱ تبصره، بند و جزء؛ «رعایت

احکام، حدود ۳۲٪»، «عدم رعایت تمام و یا بخشی از احکام، تقریباً ۴۳٪»، «عدم تحقق اهداف

قانون گذار حدود ۷٪» و همچنین «۱۸٪ از احکام، فاقد عملکرد» می‌باشد.

جدول شماره ۴) وضعیت اجرای تبصره‌های ماده واحده قانون بودجه - تعداد تبصره، بند و جزء		
درصد	تعداد *	عنوان
۳۲	۷۲	رعایت احکام
۴۳	۹۷	عدم رعایت تمام و یا بخشی از احکام
۷	۱۷	عدم تحقق اهداف قانون گذار
۱۸	۴۱	فاقد عملکرد

* فزونی تعداد موارد مندرج در جدول فوق نسبت به تعداد کل تبصره‌ها، بندها و اجزاء (۱۶ مورد)، ناشی از هم‌پوشانی برخی از عناوین مذکور می‌باشد.

۲-۲) خلاصه‌ای از تفریغ مهمترین احکام تبصره‌ها

در این قسمت عملکرد تعدادی از موضوعات با اهمیّت مندرج در احکام تبصره‌های ماده واحده

تقدیم می‌شود:

الف) ابزارهای تأمین مالی دولت

از مبلغ سی و نه هزار و پانصد میلیارد (۳۹,۵۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان مجوزهای مندرج در

قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور جهت صدور اوراق مالی اسلامی، دولت بالغ بر ۹۷/۳٪ آن را

منتشر نموده که حدود ۹/۷٪ از حجم منابع عمومی دولت را تشکیل می‌دهد. بالغ بر ۹۶/۹٪ اوراق و

اسناد منتشره به ذی‌نفعان واگذار شده است. اطلاعات مربوط به اوراق و اسناد خزانه اسلامی منتشره

و واگذار شده و اسناد باقیمانده به شرح جدول شماره (۵) می‌باشد.

جدول شماره ۵) ابزارهای تأمین مالی دولت - اوراق مالی اسلامی مبالغ به میلیارد تومان					
ردیف	مأخذ قانونی	نوع	منتشر شده	مبلغ واگذار شده	اسناد باقیمانده
۱	بند (ب) تبصره (۵)	اسناد خزانه اسلامی	۲۰,۵۳۳	۱۹,۸۰۰	۷۳۳
۲	بند (هـ) تبصره (۵)	اسناد خزانه اسلامی	۱۳,۹۶۲	۱۳,۵۰۷	۴۵۵
۳	بند (ج) تبصره (۵)	اوراق سلف موازی استاندارد نفت‌خام سبک داخلی	۳,۰۰۰	۳,۰۰۰	۰
۴	بند (م) تبصره (۵)	اسناد خزانه اسلامی	۹۳۹	۹۳۹	۰

۱,۱۸۸	۳۷,۲۴۶	۳۸,۴۳۴	جمع
-------	--------	--------	-----

مطابق بند (و) تبصره (۵) ماده واحده، دولت مجوز صدور مبلغ یکصد و دو هزار میلیارد (۱۰۲,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان اسناد تسویه خزانه داشته که خزانه‌داری کل کشور حدود ۳۴/۷۵٪ آن را در قالب اوراق تسویه خزانه نوع اول و دوم به شرح جدول شماره (۶) صادر نموده است.

جدول شماره ۶) ابزارهای تأمین مالی دولت - مبالغ به میلیارد تومان				
ردیف	مأخذ قانونی	نوع	منتشر شده	مبلغ واگذار شده
۱	بند (و) تبصره (۵)	اوراق تسویه خزانه نوع اول	۲,۰۰۰	۲,۰۰۰
۲	جزء (۱) بند (و) تبصره (۵)	اوراق تسویه خزانه نوع دوم	۳۳,۴۴۴	۳۳,۴۴۴
جمع			۳۵,۴۴۴	۳۵,۴۴۴

مطابق جزء (۱) بند (و) تبصره (۵) ماده واحده، دولت مجاز بوده اسناد تسویه خزانه نوع دوم تا مبلغ یکصد هزار میلیارد (۱۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان صادر نماید. در سال ۱۳۹۷، حدود ۳۳/۴۴٪ از مطالبات بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی بابت طلب از اشخاص ثالث تسویه و به عنوان بدهی دولت در حساب‌های بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران ثبت گردیده است. بر اساس ماده (۱۵) آیین‌نامه اجرایی بند ذی‌ربط، سازمان برنامه و بودجه مکلف گردیده به منظور استفاده بانک مرکزی از اسناد تسویه خزانه نوع دوم، نسبت به پیش‌بینی سازوکار اجرایی لازم در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور اقدام نماید. شایان ذکر است که این امر در قانون بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور پیش‌بینی نشده است. لذا پیشنهاد می‌گردد در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ کل کشور، نحوه تسویه بدهی دولت به بانک مرکزی پیش‌بینی شود.

ب) هدفمند کردن یارانه‌ها

منابع تحقق یافته قانون هدفمند کردن یارانه‌ها بالغ بر هشتاد و هفت هزار و یکصد و سی و شش میلیارد (۸۷,۱۳۶,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان بوده است. میزان مصارف قانون هدفمند کردن یارانه‌ها به تفکیک بخش‌های مختلف، به شرح جدول شماره (۷) است.

جدول شماره ۷) میزان مصارف قانون هدفمند کردن یارانه‌ها در سال ۱۳۹۷ - مبالغ به میلیارد تومان			
شرح	مبلغ پیش‌بینی شده در قانون	مبلغ پرداخت شده	درصد به پیش‌بینی
پرداختی به شرکت‌ها	۵۴,۸۳۴	۳۱,۵۸۵	۵۷/۶
پرداخت یارانه نقدی و غیرنقدی خانوارها	۳۰,۰۰۰	۴۳,۲۴۳	۱۴۴/۱
کاهش فقر مطلق خانوارهای هدف از طریق افزایش پرداخت به خانوارهایی که درآمد آنها کمتر از خط حمایتی کمیته امداد امام خمینی (ره) و سازمان بهزیستی کشور می‌باشد. (طبق ماده ۷۹) قانون برنامه ششم توسعه اقدام گردد.)	۷,۰۰۰	۶,۶۹۲	۹۵/۶
ماده (۴۶) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) موضوع کاهش هزینه‌های مستقیم سلامت مردم، ایجاد دسترسی عادلانه مردم به خدمات بهداشتی و درمانی، کمک به تأمین هزینه‌های تحمل‌ناپذیر درمان، پوشش دارو، درمان بیماران خاص و صعب‌العلاج	۳,۷۰۰	۱,۷۵۰	۴۷/۳
یارانه نان و خرید تضمینی گندم	۳,۳۰۰	۳,۳۰۰	۱۰۰
جمع	۹۸,۸۳۴	۸۶,۵۷۰	۸۷/۶

لازم به توضیح است، شرکت پخش فرآورده‌های نفتی ایران بخشی از منابع حاصل از صادرات فرآورده‌های نفتی به مبلغ چهارصد و چهارده میلیارد (۴۱۴,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان، یک میلیون و دویست و بیست و نه هزار (۱,۲۲۹,۰۰۰) دلار، یازده میلیون و پانصد و پنجاه و هشت هزار (۱۱,۵۵۸,۰۰۰) یورو و بیست و دو میلیون و سیصد و هفتاد و چهار هزار (۲۲,۳۷۴,۰۰۰) درهم را وصول کرده، لیکن به حساب‌های سازمان هدفمندسازی یارانه‌ها نزد خزانه‌داری کل کشور واریز نکرده است.

قانون‌گذار در تبصره (۱) بند (ب) ماده (۳۹) قانون برنامه ششم توسعه، دولت را مکلف نموده تا سهم سازمان هدفمندسازی یارانه‌ها از دریافتی را هر ساله در ردیف شماره ۲۱۰۱۰۲ منابع بودجه عمومی و مصارف مرتبط با آن را در ردیف‌های مستقل و جداگانه در ارقام بودجه عمومی دولت درج کند؛ لیکن در قوانین بودجه سال‌های ۱۳۹۶ لغایت ۱۳۹۸ و لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ کل کشور، این حکم عملیاتی نشده است.

ج) هزینه‌های پژوهشی

در سال ۱۳۹۷، از مبلغ چهارصد و پنجاه میلیارد (۴۵۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان سهم شرکت‌های سودده، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت بابت ۴۰٪ هزینه‌های پژوهشی موضوع بند (ط) تبصره (۹) ماده واحده در ۱۸۷ شرکت دولتی مشمول، حدود ۱۱٪ آن توسط دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط به حساب خزانه واریز و صرفاً مبلغ سه میلیارد (۳,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان به دانشگاه‌ها و مؤسسات پژوهشی توسط خزانه‌داری کل کشور، پرداخت شده است.

از ۱۸۷ دستگاه اجرایی مشمول این بند، تعداد ۸۰ دستگاه هیچ وجهی به حساب خزانه واریز نکرده‌اند، تعداد ۸۹ دستگاه کمتر از میزان مقرر به حساب خزانه واریز نموده‌اند و فقط ۱۸ دستگاه وجوه موردنظر را به‌طور کامل واریز کرده‌اند.

د) قیر

در سال ۱۳۹۷، علی‌رغم تأکید قانون‌گذار در حکم بند (هـ) تبصره (۱) ماده واحده و استفساریه آن مبنی بر توزیع معادل چهار میلیون (۴,۰۰۰,۰۰۰) تن مواد اولیه قیر رایگان برای مصارف تعیین‌شده و اصلاح معادل ریالی آن بر اساس تصویب‌نامه هیأت وزیران از مبلغ سه هزار میلیارد (۳,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان به مبلغ شش هزار میلیارد (۶,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان، در عمل معادل دو میلیون و پانصد و پنجاه و سه هزار (۲,۵۵۳,۰۰۰) تن به ارزش شش هزار میلیارد (۶,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان، بین دستگاه‌های ذی‌نفع توزیع شده است. با توجه به ابهامات و مشکلات موجود، پیشنهاد می‌شود در صورت تداوم حکم مذکور در قوانین بودجه سال‌های آتی، صرفاً به مجموع «ارزش ریالی مواد اولیه قیر» اشاره گردد. همچنین سازوکار اجرایی این بند می‌تواند به نحوی تغییر یابد که بودجه تأمین قیر دستگاه‌های متقاضی به صورت اعتبار توسط مصرف‌کننده نهایی دریافت و نسبت به خرید قیر اقدام نمایند.

بخش سوم: حسابرسی عملکرد

الف) حقوق و مزایای مدیران و کارکنان

۱- طبق قوانین و مقررات حاکم از جمله ماده (۷۴) قانون مدیریت خدمات کشوری و بند (۳) مصوبه مورخ ۱۳۹۵/۴/۲۳ شورای حقوق و دستمزد، سقف خالص پرداختی ماهیانه به مدیران و کارکنان مشمول قانون فوق‌الذکر، بیست و سه میلیون و پانصد و هشتاد و سه هزار (۲۳,۵۸۳,۰۰۰) تومان می‌باشد. در بررسی حقوق و مزایای مدیران دستگاه‌های اجرایی کشور، مشخص شد خالص دریافتی تعداد ۲۴۱ نفر از مدیران دستگاه‌های اجرایی از جمله شرکت‌های زیرمجموعه صندوق بازنشستگی کشوری، سازمان غذا و دارو، دانشگاه‌های علوم پزشکی، شرکت‌های اصلی و تابعه ذی‌ربط وزارت نفت، شهرک‌های علمی و تحقیقاتی، سازمان منطقه ویژه اقتصادی، بانک مسکن، شرکت آلومینای ایران و سازمان پزشکی قانونی کشور، بیشتر از سقف تعیین شده مذکور می‌باشد که در مجموع بالغ بر یازده میلیارد و سیصد و پنجاه میلیون (۱۱,۳۵۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان اضافه دریافتی داشته‌اند. بالاترین میزان خالص حقوق و مزایای دریافتی توسط احدی از مدیران، بالغ بر پنجاه و سه میلیون (۵۳,۰۰۰,۰۰۰) تومان در ماه بوده است. مزید استحضار، موارد مذکور در فرآیند رسیدگی این دیوان قرار دارد.

۲- در بررسی حقوق و مزایای پرداختی توسط دستگاه‌های اجرایی به کارکنان، مواردی از عدم رعایت قوانین و مقررات از جمله؛ قانون مدیریت خدمات کشوری و آیین نامه‌های اجرایی مربوط و همچنین عدم اخذ مجوز از شورای حقوق و دستمزد جهت تعیین و یا تغییر مبنای و مقررات حقوق و مزایا و پرداخت‌های جدید، مشاهده گردید که در این خصوص:

۱-۲- تعداد ۳۶۰ پرونده مربوط به دستگاه‌های اجرایی به ارزش بالغ بر یک هزار و هفتصد میلیارد (۱,۷۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان، تاکنون به دادسرا ارسال شده است.

۲-۲- در ۱۴۷ مورد، بر اساس اقدامات پیشگیرانه دیوان محاسبات کشور، ضمن انجام اصلاحات توسط دستگاه‌های اجرایی، مبلغ بیست و نه میلیارد (۲۹,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان به حساب‌های خزانه‌داری کل کشور یا دستگاه‌های اجرایی، برگشت داده شده است. شایان ذکر است، فهرست حقوق و مزایای دریافتی مدیران شرکت‌های زیرمجموعه شرکت سرمایه‌گذاری تأمین اجتماعی (شستا)، به دیوان محاسبات کشور ارائه نشده که مراتب جهت پیگیری‌های بعدی به دادسرای دیوان محاسبات کشور گزارش شده است.

(ب) وزارت امور اقتصادی و دارایی

۱- طبق ماده (۳۰) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲)، شرکت‌های بیمه‌ای مکلف به واریز ۱۰٪ از حق بیمه‌های دریافتی به حساب خزانه بوده‌اند و مسئولیت حسن اجرای آن بر عهده بیمه مرکزی بوده است. بررسی‌ها حاکی است که تا پایان سال ۱۳۹۷، شرکت‌های مذکور مبلغ ششصد و چهارده میلیارد (۶۱۴,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان کسری واریزی داشته‌اند که با پیگیری‌های مستمر این دیوان تاکنون، معادل ۵۱/۳٪ آن وصول و به حساب خزانه واریز گردیده است.

۲- بررسی احکام مواد (۷۱) و (۷۳) قانون تأسیس بیمه مرکزی نشان می‌دهد، مطالبات شرکت بیمه مرکزی از شرکت‌های بیمه‌ای، بابت سهم اتکایی خود، تا پایان سال ۱۳۹۷ بالغ بر سه هزار و ششصد و هشت میلیارد (۳,۶۶۸,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان بوده که به حساب شرکت بیمه مرکزی واریز نگردیده است. بیشترین بدهی به مبلغ یک‌هزار و چهارصد میلیارد (۱,۴۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان مربوط به شرکت بیمه دی می‌باشد.

۳- از زمان ابلاغ سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی و قانون اجرای سیاست‌های آن طی سال‌های ۱۳۸۰ لغایت ۱۳۹۷، اجرای قانون مذکور دارای انحرافات عدیده‌ای بوده که اهم موارد آن به شرح زیر می‌باشد:

۳-۱- از مجموع ۸۹۴ مورد از واگذاری‌های سهام، بنگاه و اموال و دارایی‌های متعلق به دولت به ارزش تقریبی یکصد و چهل و نه هزار میلیارد (۱۴۹,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان، ۷۷٪ واگذاری‌ها شامل: «سهام عدالت معادل ۱۸٪»، «رذ دیون معادل ۲۱٪ که غالباً مربوط به نهادهای عمومی غیردولتی می‌باشد» و «صندوق‌های بازنشستگی و نهادهای نظامی و انتظامی معادل ۳۸٪» صورت پذیرفته که ماهیت خصوصی‌سازی حقیقی نداشته و صرفاً منجر به انتقال مالکیت از دولت به بخش‌های مذکور شده است. به عبارت دیگر صرفاً ۲۳٪ به بخش خصوصی واقعی، واگذاری انجام گرفته است.

۳-۲- انحرافات در واگذاری‌هایی که از طرق مذاکره و یا مزایده انجام پذیرفته، حدوداً یازده هزار و هفتصد و پنجاه و یک میلیارد (۱۱,۷۵۱,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان بوده که هشت هزار و پانصد و هفتاد میلیارد (۸,۵۷۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان آن معادل ۷۳٪ از این انحرافات به «نحوه قیمت‌گذاری»، سه هزار و نه میلیارد (۳,۰۰۹,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان معادل ۲۵/۶٪ مربوط به «اهلیت مشتریان» و یکصد و هفتاد و دو میلیارد (۱۷۲,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان مربوط به «سایر موارد» می‌باشد.

۳-۳- اقساط معوق واگذاری‌ها تا پایان سال ۱۳۹۷، بالغ بر یک‌هزار و ششصد و هفتاد و هشت میلیارد (۱,۶۷۸,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان بوده که تاکنون وصول و به خزانه واریز نشده است.

۳-۴- شش شرکت جمعاً به ارزش یکصد و سی و دو میلیارد (۱۳۲,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان بر خلاف تبصره (۳) ماده (۲۴) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهارم (۴۴) قانون اساسی به مدیران اجرایی و اعضای هیأت مدیره شرکت‌های مذکور واگذار گردیده است.

ج) عملکرد ارز ۴,۲۰۰ تومانی

بر اساس رسیدگی‌ها و داده‌کاوی اطلاعات مندرج در سامانه‌های بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، گمرک جمهوری اسلامی ایران و وزارت صنعت، معدن و تجارت، «تأمین ارز به نرخ دولتی

۴۲,۰۰۰ ریالی برای واردات کالاهای اساسی و غیراساسی در سال ۱۳۹۷» به شرح جدول شماره (۸) است:

جدول شماره ۸) - تأمین ارز دولتی - مبالغ به دلار	
مبلغ	شرح
۳۱,۴۱۶,۱۴۱,۱۳۳	ارز تأمین شده برای واردات به نرخ دولتی
۴,۸۲۰,۷۴۴,۷۴۰	میزان ارز دولتی که کالای آن تا تاریخ ۱۳۹۸/۹/۱۲ وارد نشده است
۱۵/۳ درصد	درصد ارز بالاتکلیف در واردات
۲۳,۲۴۴,۵۰۰,۱۶۳	ارز تأمین شده برای واردات کالای اساسی به نرخ دولتی
۲,۸۰۷,۲۱۶,۷۱۷	میزان ارز دولتی اختصاص یافته جهت واردات کالای اساسی که تا تاریخ ۱۳۹۸/۹/۱۲ وارد نشده است
۱۲/۱ درصد	درصد ارز کالای اساسی بالاتکلیف در واردات
۸,۱۷۱,۶۴۰,۹۷۰	ارز تأمین شده برای واردات کالای غیراساسی و خدمات به نرخ دولتی
۲,۰۱۳,۵۲۸,۰۲۳	میزان ارز دولتی اختصاص یافته جهت واردات کالای غیراساسی که تا تاریخ ۱۳۹۸/۹/۱۲ وارد نشده است
۲۴/۶ درصد	درصد ارز کالای غیراساسی بالاتکلیف در واردات

در سال ۱۳۹۷ بابت واردات کالاها و خدمات اساسی و غیراساسی معادل سی و یک میلیارد و چهارصد و شانزده میلیون (۳۱,۴۱۶,۰۰۰,۰۰۰) دلار ارز به نرخ دولتی تأمین شده است، مطابق بررسی‌های به عمل آمده در این دیوان و اطلاعات اخذ شده از گمرک جمهوری اسلامی ایران تا تاریخ ۱۳۹۸/۹/۱۲، موارد زیر قابل ذکر می‌باشد:

۱- تعداد ۹,۶۵۸ ردیف تأمین اعتبار ثبت سفارش توسط اشخاص حقیقی و حقوقی، مجموعاً بالغ بر چهار میلیارد و هشتصد و بیست و یک میلیون (۴,۸۲۱,۰۰۰,۰۰۰) دلار علی‌رغم دریافت ارز ۴۲,۰۰۰ ریالی، وارداتی صورت نگرفته است. برای نمونه:

۱-۱- از تعداد ۳۷ شخص حقیقی و حقوقی با دریافت ارز بیش از یکصد میلیون (۱۰۰,۰۰۰,۰۰۰) دلار، تعداد ۳۲ شخص حقیقی و حقوقی مجموعاً بالغ بر یک میلیارد و دو بیست میلیون (۱,۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰) دلار وارداتی نداشته‌اند.

۱-۲- از تعداد ۴۸ شخص حقیقی و حقوقی با دریافت ارز بین پنجاه میلیون (۵۰,۰۰۰,۰۰۰) تا

یکصد میلیون (۱۰۰,۰۰۰,۰۰۰) دلار، تعداد ۳۱ شخص حقیقی و حقوقی مجموعاً بالغ بر هشتصد و پنجاه و دو میلیون (۸۵۲,۰۰۰,۰۰۰) دلار کالایی وارد نموده‌اند.

۱-۳- از تعداد ۳۸۵ شخص حقیقی و حقوقی با دریافت ارز بین ده میلیون (۱۰,۰۰۰,۰۰۰) تا پنجاه میلیون (۵۰,۰۰۰,۰۰۰) دلار، تعداد ۲۱۲ شخص حقیقی و حقوقی مجموعاً بالغ بر یک میلیارد و دو بیست و سی و هفت میلیون (۱,۲۳۷,۰۰۰,۰۰۰) دلار واردات انجام نداده‌اند.

۱-۴- تعداد ۹۹ فقره از تأمین ارز ثبت سفارش‌های بالای پنج میلیون (۵,۰۰۰,۰۰۰) دلار، جمعاً بالغ بر یک میلیارد و نود و نه میلیون (۱,۰۹۹,۰۰۰,۰۰۰) دلار هیچگونه وارداتی بابت ارز دریافتی نداشته‌اند.

۲- در ۷۰ فقره ثبت سفارش به ارزش دو میلیارد و نود و چهار میلیون (۲,۰۹۴,۰۰۰,۰۰۰) دلار، تعداد ۲۲ شرکت نسبت به تعیین ارزش کالاهای وارداتی بیش‌اظهاری نموده‌اند که این اقدام خلاف قانون، موجب دریافت حداقل یکصد و هفتاد و دو میلیون (۱۷۲,۰۰۰,۰۰۰) دلار بیش از ارزش کالاهای وارداتی توسط اشخاص مذکور شده است.

۳- بررسی اقلام تأمین ارز بانک مرکزی نشان از آن دارد؛ در شرایطی که بخش صنعت بیشترین نیاز ارزی برای تأمین مواد اولیه و تجهیزات را داشته و کشور دست به گریبان تأمین ارز کالاهای اساسی به ویژه غذا و دارو بوده که بدون توجه به شرایط کشور و تحریم ظالمانه استکبار جهانی، در سال ۱۳۹۷، معادل دو میلیارد و هفتصد و شش میلیون (۲,۷۰۶,۰۰۰,۰۰۰) دلار ارز به نرخ دولتی ۴۲,۰۰۰ ریالی به واردات کالاهای غیراساسی از قبیل نخ دندان، عروسک، اسباب بازی، تشک، لوازم آشپزخانه، لوازم بدن‌سازی، لامپ، درب قوطی، درپوش، غذای سگ و گربه، چوب بستنی، انواع خاک، پاک‌کننده و پارچه اختصاص یافته که بعضاً دارای تولید مشابه داخلی بوده است.

۴- به موجب تصویب‌نامه شماره ۷۰۲۲۰/ت/۵۵۶۳۳- مورخ ۱۳۹۷/۵/۲۹ هیأت وزیران، بانک‌های عامل موظف شده‌اند در خصوص تأمین ارز قبل از تاریخ ۱۳۹۷/۵/۱۶ از طریق بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران یا سامانه نیما، مربوط به کالای

ترخیص نشده، به استثناء کالاهای اساسی، با اخذ تعهدنامه از واردکننده مبنی بر پذیرش پرداخت مابه‌التفاوت نرخ ارز معادل ۲۸,۰۰۰ ریالی به ازای هر دلار و واریز آن به حساب خزانه‌داری کل کشور اقدام نمایند. گزارش حسابرسی عملکرد ارز ۴,۲۰۰ تومانی حاکی است، از مجموع دوازده هزار و پانصد و شصت و سه میلیارد (۱۲,۵۶۳,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان مابه‌التفاوت نرخ ارز که می‌بایست توسط ۲۱ بانک عامل وصول گردد، حدود ۱۴٪ آن تا تاریخ ۱۳۹۸/۹/۱ وصول گردیده و بیش از ده هزار و هشتصد میلیارد (۱۰,۸۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان آن وصول نشده است.

گزارش تفصیلی موارد فوق‌الذکر اخیراً برای روسای محترم سه قوه ارسال شده است.

(د) بانک‌ها و صندوق توسعه ملی

۱- وفق ماده (۱۶) قانون رفع موانع تولید، کلیه بانک‌ها و مؤسسات اعتباری مکلف بوده‌اند، سالانه حداقل ۳۳٪ از اموال منقول و غیرمنقول، سهام خود و شرکت‌های با فعالیت غیربانکی را واگذار نمایند. بررسی‌ها نشان می‌دهد در پایان سال ۱۳۹۷ و پس از گذشت ۴ سال از تصویب قانون، مجموعاً از پنجاه و هفت هزار و نهصد و شصت و هشت میلیارد (۵۷,۹۶۸,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان اموال مازاد شناسایی شده، مبلغ بیست و سه هزار و هشتصد و سیزده میلیارد (۲۳,۸۱۳,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان یعنی معادل ۴۱٪ آن واگذار شده است. همچنین از شصت و پنج هزار و نهصد و سی و هفت میلیارد (۶۵,۹۳۷,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان سهام غیربانکی شناسایی شده، مبلغ بیست و چهار هزار و ششصد و شصت و پنج میلیارد (۲۴,۶۶۵,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان یعنی معادل ۳۷٪ واگذار گردیده است. ضمناً بانک‌های دولتی مبلغ دو هزار و ششصد و پانزده میلیارد (۲,۶۱۵,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان از فروش اموال مازاد و سهام غیربانکی خود را برخلاف تبصره (۱) ماده (۱۶) قانون رفع موانع تولید به حساب خزانه‌داری کل کشور واریز نکرده‌اند و به تبع آن در افزایش سرمایه بانک‌ها نیز منظور نگردیده است.

۲- در اجرای مفاد بندهای (الف) و (ب) ماده (۵۲) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲)، باید طی سنوات ۱۳۹۴ الی ۱۳۹۷، از محل منابع ورودی صندوق مبلغ نه میلیارد و چهارصد و هفت میلیون (۹,۴۰۷,۰۰۰,۰۰۰) دلار به صورت ریالی سپرده‌گذاری می‌گردید که تاکنون حدوداً ۲۶٪ آن به ریال تبدیل و نزد بانک‌های عامل سپرده‌گذاری ریالی شده است. همچنین از مبلغ چهار هزار و دویست و بیست و هشت میلیارد (۴,۲۲۸,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان سهم قانونی، مبلغ دو هزار و سیصد و بیست و سه میلیارد (۲,۳۲۳,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان معادل ۵۵٪ سهم مقرر، جهت اشتغال‌زایی با معرفی کمیته امداد امام خمینی (ره) و سازمان بهزیستی کشور و طرح‌های پرواربندی دام عشایر، سپرده‌گذاری صورت گرفته که از این مبلغ، بانک‌ها تاکنون نسبت به اعطای تسهیلات به مبلغ هشتصد و پنجاه و دو میلیارد (۸۵۲,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان حدود ۳۷٪ سپرده‌گذاری اقدام نموده‌اند.

لازم به ذکر است، مانده اصل سپرده‌گذاری‌های ریالی صرفاً از محل منابع ماده فوق‌الذکر نزد بانک‌های عامل بالغ بر سه هزار میلیارد (۳,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان می‌باشد.

هـ) وزارت جهاد کشاورزی

طبق بند (ب) ماده (۱۲) قانون افزایش بهره‌وری در خصوص محاسبه خسارات وارده به جنگل‌ها و عرصه و اعیانی منابع طبیعی و لحاظ نمودن محاسبات اقتصادی و برآورد هزینه‌های امکان‌سنجی اجرای طرح، بر اساس گزارش سازمان جنگل‌ها، تاکنون در حدود چهارده هزار و یکصد و شصت و نه میلیارد (۱۴,۱۶۹,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان به شرح جدول شماره (۹) خسارت به عرصه منابع طبیعی وارد شده که وصول نگردیده است و می‌بایست پس از وصول، مطابق ماده (۱۳) همان قانون صرف حفاظت، احیا و توسعه منابع طبیعی گردد. لیکن تاکنون اقدام مؤثری توسط دستگاه‌های اجرایی در این زمینه انجام نگرفته است. توضیح اینکه بیشترین خسارت وارده مربوط به اجرای طرح‌های عمرانی توسط وزارتخانه‌های «نیرو»، «راه و شهرسازی» و «نفت»، جمعاً به مبلغ سیزده

هزار و هفتصد و پنجاه و یک میلیارد (۱۳,۷۵۱,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان بوده است.

جدول شماره ۹) خسارت وارد شده به عرصه منابع طبیعی - مبالغ به میلیارد تومان		
ردیف	عنوان دستگاه اجرایی	مبلغ خسارت
۱	وزارت نیرو	۶,۸۵۱
۲	وزارت راه و شهرسازی	۶,۰۱۳
۳	وزارت نفت	۸۸۷
۴	وزارت جهادکشاورزی	۲۸۹/۶
۵	وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات	۹۴
۶	وزارت صنعت، معدن و تجارت	۱۲/۸
۷	وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح	۱۱/۶
۸	وزارت کشور	۶
۹	وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی	۳
۱۰	وزارت ورزش و جوانان	۱
۱۱	وزارت آموزش و پرورش	۰/۱
۱۲	سازمان محیط زیست	۰/۰۲
۱۳	سازمان هواشناسی	۰/۰۱
جمع		۱۴,۱۶۹

(و) عدم رعایت صرفه و صلاح بیت المال در اجرای طرح های تملک دارایی های سرمایه ای

نتایج حاصل از بررسی صورت وضعیت های قطعی سال ۱۳۹۷ در بخش های اقتصادی و زیربنایی

در جدول شماره (۱۰) درج شده است:

جدول شماره ۱۰) - صورت وضعیت قطعی پرداخت شده - مبالغ به میلیارد تومان								
بخش	صورت وضعیت قطعی			تعداد پروژه های بازدید شده	مبلغ واخواهی شده	درصد واخواهی نسبت به صورت وضعیت های قطعی	درصد واخواهی نسبت به کل	نسبت به کل
	تعداد	درصد	مبلغ					
راه و حمل و نقل	۵۹	۵۴	۴۹۴	۲۶	۲۱	۴/۳	۱۳/۳	۱
مسکن و شهرسازی	۱۷	۱۵	۶۹	۴	۱/۷	۲/۵	۱	۱
نفت و گاز	۲۳	۲۱	۴۱۷	۱۷	۸۴	۲۰	۵۳	۵۳
نیرو (اب)	۸	۷	۱۲۶	۴	۴۸	۳۸	۳۰	۳۰
جهادکشاورزی	۲	۲	۲۷	-	۲/۲	۸/۳	۱/۴	۱/۴
صنعت، معدن و تجارت	۱	۱	۱۴	۱	۲/۱	۱۴/۶	۱/۳	۱/۳
جمع	۱۱۰	۱۰۰	۱,۱۴۷	۵۲	۱۵۹	۱۴	۱۰۰	۱۰۰

از یک هزار و یکصد و چهل و هفت میلیارد (۱,۱۴۷,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان صورت وضعیت های

بررسی شده، مبلغ یکصد و پنجاه و نه میلیارد (۱۵۹,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان آن اضافه پرداختی بوده

است. مهمترین انحرافات احصایی شامل: «اعمال ضرایب غیرقانونی»، «اضافه پرداختی در مبالغ

تجهیز و برچیدن کارگاه»، «اضافه پرداختی در آیتم های مربوط به حمل مصالح»، «پرداخت مازاد بر

۲۵٪ مبلغ پیمان»، «پرداخت تعدیل در برخی قراردادهای مقطوع برخلاف شرایط عمومی و خصوصی

پیمان»، «عدم رعایت سقف مجاز ارقام غیرپایه (ستاره دار)»، «پرداخت حق بیمه سهم کارفرما در

قراردادهای غیرعمرانی نظیر EPC» و «اضافه‌پرداختی در برخی آیتم‌های فاقد صورت‌جلسه و دستور کار» می‌باشد.

ز) عوارض انواع تولیدات سیگار

در حال حاضر به قیمت خرده‌فروشی هر نخ سیگار مبلغی به عنوان عوارض تعلق می‌گیرد که این عوارض برای انواع تولیدات سیگار شامل «تولید داخل با نشان ایرانی» و «تولید داخل با نشان بین‌المللی» و «وارداتی» به شرح جدول شماره (۱۱) متفاوت می‌باشد. لیکن با توجه به تعاریف عملیاتی در خصوص موارد مذکور، عملاً عوارض مربوط دقیق و صحیح وصول نمی‌شود. لذا پیشنهاد می‌شود؛ اولاً تعاریف موجود، مورد بازنگری قرار گرفته و به طور شفاف تبیین شود. ثانیاً با توجه به تفاوت چشم‌گیر «قیمت پایه محصولات تولید داخل» با «قیمت تولیدات بین‌المللی و وارداتی» و به منظور تأثیرگذاری محسوس عوارض موردنظر بر انواع تولیدات سیگار، قانون‌گذار عوارض مربوط را به صورت «درصدهای مشخص و متفاوت» وضع نماید.

جدول شماره (۱۱) - عوارض سیگار			
مبلغ عوارض هر نخ سیگار (ریال)	درصد به کل	تعداد نخ سیگار	نوع سیگار
۶۰۰	۰/۰۱	۵,۶۰۴,۰۵۰	وارداتی
۱۵۰	۰/۴۸	۲۳۰,۹۵۰,۰۰۰	تولید مشترک
۷۵	۳۶/۴۲	۱۷,۶۳۷,۹۴۵,۱۰۰	تولید داخل با نشان ایرانی
۲۵۰	۶۳/۰۹	۳۰,۵۵۴,۰۴۶,۴۰۰	تولید داخل با نشان بین‌المللی
-	۱۰۰	۴۸,۴۲۸,۵۴۵,۵۵۰	جمع

بخش چهارم: نظرات و پیشنهادها

۱- همان‌گونه که قرائت شد؛ ۴۱ تبصره و بند قانون بودجه سال ۱۳۹۷ فاقد عملکرد است، که تعداد ۲۸ مورد از آنها در قالب لایحه توسط دولت به مجلس شورای اسلامی ارائه گردیده و ۱۳ مورد نیز در مرحله بررسی و تصویب قانون بودجه در مجلس به آن افزوده شده است. پیشنهاد می‌شود، درج احکام مشابه در قوانین بودجه سنواتی مورد بازنگری قرار گیرد.

۲- از آنجا که کثرت استفاده از عنوان مجرمانه‌ی «در حکم تصرف غیرقانونی در وجوه و اموال

عمومی» در احکام قوانین بودجه سنواتی برخلاف سیاست کیفری جرم‌زدایی از قوانین، منجر به جرم‌انگاری عدیده در حوزه رفتارهای کارکنان و مدیران بخش دولتی شده و عملاً از قباحت وقوع جرم می‌کاهد، پیشنهاد می‌شود؛ به منظور بالا بردن اثر بازدارندگی عنوان مجرمانه‌ی مذکور، پیش‌بینی آن در قوانین بودجه سنواتی، محدود به موارد خاص شود.

۳- بر اساس برخی از احکام قوانین بودجه سنواتی، تکالیفی برای بانک‌ها و مؤسسات اعتباری اعم از دولتی و غیردولتی وضع می‌گردد. با توجه به وظایف و اختیارات بانک مرکزی و دیوان محاسبات کشور و محدودیت‌های نظارتی بر عملکرد بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیردولتی به منظور اجرای تکالیف بودجه‌ای، پیشنهاد می‌شود؛ قانون‌گذار ضمن پیش‌بینی ضمانت اجرای قانون صراحتاً مراجع نظارتی ذی‌ربط را تعیین و بانک‌ها و مؤسسات مزبور را مکلف به پاسخگویی نماید.

۴- قانون‌گذار در برخی از احکام قوانین بودجه سنواتی تکالیفی را مقرر کرده است، که یا متولی انجام آن را تعیین نمی‌کند و یا به‌طور کلی «دولت» را مورد خطاب قرار می‌دهد! بررسی‌ها نشان داده است، معمولاً در چنین مواردی قانون اجرا نمی‌شود و به دلیل عدم تعیین دستگاه یا دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط محدودیت‌هایی در امر نظارت و پاسخگویی ایجاد می‌شود. به طور نمونه می‌توان به احکام قانونی «بندهای (ف) و (ص) تبصره (۶) در خصوص اخذ ۶۰٪ از سود خالص واردات خودرو طی سال‌های ۱۳۹۵ و ۱۳۹۶ از واردکنندگان» و همچنین به «قانون افزایش یک واحد درصد میانگین به نرخ تعرفه مؤثر کلیه کالاهای وارداتی که از انواع مشابه داخلی برخوردار می‌باشند، به استثناء کالاهای اساسی»، اشاره نمود که احکام مذکور اجرایی نشده و عملاً بخشی از منابع عمومی دولت محقق نگردیده است. پیشنهاد می‌شود، قانون‌گذار مراجع و دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط را جهت عملیاتی‌نمودن تکالیف مقرر، صراحتاً تعیین نماید.

۵- مطابق ماده (۶) قانون دیوان محاسبات کشور، یکی از وظایف این دیوان اظهارنظر در خصوص مراجع کنترل‌کننده داخلی در دستگاه‌های اجرایی مورد رسیدگی می‌باشد. با توجه به اهمیت اعمال کنترل‌های داخلی در دستگاه‌های اجرایی و تأثیر به‌سزای آن در جلوگیری از بروز تخلفات، موارد زیر به عنوان نمونه‌هایی از نقایص و ایرادات فرآیند کنترل‌های داخلی دستگاه‌های

اجرایی، قابل ذکر است:

۵-۱- عدم کفایت کنترل‌های داخلی سازمان غذا و دارو در بخش وصول درآمدها از طریق درگاه اینترنتی متصل به سامانه‌های طراحی شده تحت مدیریت شرکت‌های پیمانکاری بخش خصوصی که بعضاً شواهدی دال بر سوء استفاده، مشاهده شده است.

۵-۲- ضعف کنترل‌های داخلی شرکت‌های زیرمجموعه شرکت سرمایه‌گذاری تأمین اجتماعی در وصول مطالبات معوق و فروش محصولات، بعضاً منجر به ضرر و زیان شرکت شده است.

۵-۳- به استناد ماده (۳۰) قانون شرکت‌های بیمه، شرکت سهامی بیمه ایران مکلف به پرداخت خسارت زیان دیدگان و وصول آن از مقصر حادثه می‌باشد. بررسی‌ها نشان می‌دهد تعداد ۴۳,۱۷۷ پرونده حقوقی، جمعاً به مبلغ چهارصد و سی و شش میلیارد (۴۳۶,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) تومان مفتوح بوده که تا پایان شهریور ماه ۱۳۹۸ صرفاً معادل ۵٪ آن وصول گردیده است. ضمناً اثرات مالی پرونده‌های حقوقی مذکور در دفاتر مالی شرکت افشاء و ثبت نگردیده است.

۶- مطابق احکام تبصره (۲۰) ماده واحده، تمامی دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری مکلف بوده‌اند در سال ۱۳۹۷ نسبت به استقرار یا تکمیل سامانه حسابداری قیمت تمام‌شده اقدام نمایند. لیکن تعداد ۲,۵۸۴ دستگاه اجرایی تاکنون هیچگونه اقدامی نکرده‌اند. همچنین در سال ۱۳۹۷ از تعداد ۹۰۲ دستگاه اجرایی که مکلف به اجرای بودجه‌ریزی بر مبنای عملکرد بوده‌اند، ۷۵٪ آنها اقدامی انجام نداده و ۲۵٪ مابقی علی‌رغم مبادله تفاهم‌نامه عملکردی با واحد مجری، نظام بودجه‌ریزی بر مبنای عملکرد را ناقص و بعضاً تعداد اندکی از پودمان‌های آن را اجرا کرده‌اند.

در خاتمه جا دارد از کلیه همکاران گرانقدرم در مجموعه دیوان محاسبات کشور که با سعی و تلاش وافر در تهیه این گزارش نقش‌آفرینی نموده‌اند و نیز از حوصله و دقت نظر شما نمایندگان شریف مجلس شورای اسلامی تشکر نمایم.

والسلام علیکم و الرحمه... و برکاته

اسفند ماه ۱۳۹۸